

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Дархан-Уул аймгийн Байгал орчин аялал жуулчлалын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ДАА-2023/79/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас:
www.audit.mn

Дархан-Уул аймаг
2023 он

Тэргүүлэх аудитор: **Ш.Мөнхбаяр**

Утас: **7037-3089, 9902-3869**

Цахим хаяг: Munkhbayarsh@audit.gov.mn

Аудитын менежер: **У.Батсүрэн**

Утас: **9903-6806**

Цахим хаяг: Batsurenu@audit.gov.mn

Си Эс Ай Аудит ХХК-ийн

Захирал: **М.Сэвжидмаа**

Утас: **99096584**

Цахим хаяг: sevjidmaa@csiaudit.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

Товчилсон үгийн жагсаалт	1
1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	2
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	4
3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	12
3.1 Зөвлөмж	12
4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	13

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
ҮОМШӨ	Үйлдвэрлэлийн осол мэргэжлээс шалтгаалах өвчин
ЗГНХ	Засгийн газрын нөөц хөрөнгө
ЗДНХ	Засаг даргын нөөц хөрөнгө
ТБОНӨХБАУХАТ	Төрийн болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Бурхантын гудамж-1, 14 дүгээр баг, Дархан сум,
Дархан-Уул аймаг, 45059,
Утас: 7037-3089, Факс: (976) 7037-3089
Цахим шуудан: darkhanuul@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

БАЙГАЛЬ ОРЧИН АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
ГАЗРЫН ДАРГЫН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ Ж.БОЛДБААТАР ТАНАА

ддд. Ол. дс

№

109

танай

-ны №

-г

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Дархан-Уул аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Тус газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Хонгор сумын нутагт "Амьтны эрх хамгаалах нийгэмлэг" ТББ-тай хамтран 26 толгой монгол тарвагыг нутагшуулж, эртний Сяньби улсын цаг үед хамаарах "Бунхант булш"-ны 20 га газрыг орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авхуулж, Оюу толгой ХХК-ийн санхүүжилтээр Дархан-Уул аймгийн хэмжээнд эвдэрч эзэнгүй орхигдсон 4 байршилд 187 га газрыг нөхөн сэргээлт хийхээр шийдвэрлүүлж, "Тэр бум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд шинээр "Ногоон Дархан 2032" дэд хөтөлбөрийг батлуулсан байна.

Аудитын гол асуудал

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор байр ашиглалтай холбоотой тогтмол зардлыг 3,472.0 мянган төгрөгийг хэмнэж орон нутгийн төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Төсвийн шууд захирагч бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Байгууллагын даргын 2022 онд хэрэгжүүлэх гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоо хэмжээний үзүүлэлтэд тусгагдсан 11 зорилтын хүрээнд 54 арга хэмжээ баталснаас гүйцэтгэлээр 97.1 хувийн биелэлттэй байна.

003020142

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ш.МӨНХБАЯР

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	159,406,212.57	81,722,429.40
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	-	-
33	АВЛАГА	16,230,000.00	-
335	Бусад авлага	16,230,000.00	-
3351	Байгууллагаас авах авлага	16,230,000.00	-
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	143,176,212.57	81,722,429.40
354	Хангамжийн материал	142,576,212.57	81,722,429.40
35410	Бичиг хэргийн материал	1,726,750.00	1,216,720.00
35420	Аж ахуйн материал	36,354,172.57	35,434,419.40
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	2,567,980.00	4,099,980.00
35470	Бусад хангамжийн материал	101,927,310.00	40,971,310.00
35600	Мал амьтад	600,000.00	-
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	84,975,617.85	75,599,991.15
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	84,975,617.85	75,599,991.15
392	Биет хөрөнгө	82,135,360.63	73,667,604.49
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	23,149,055.00	22,300,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(19,789,679.86)	(19,478,124.78)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	64,927,256.00	42,158,620.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(18,109,366.02)	(21,289,020.25)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	26,852,142.48	29,243,986.38
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(14,564,383.01)	(12,340,608.94)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	10,437,920.00	10,437,920.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(767,583.96)	(1,865,167.92)
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж		
39217	Ном	10,000,000.00	24,500,000.00
393	Биет бус хөрөнгө	2,840,257.22	1,932,386.66
39301	Программ хангамж	4,539,353.00	4,539,353.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,699,095.78)	(2,606,966.34)
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	244,381,830.42	157,322,420.55
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	244,381,830.42	157,322,420.55
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	244,381,830.42	157,322,420.55
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	118,548,542.56	118,548,542.56
51101	Өмч: - төрийн	118,548,542.56	118,548,542.56
512	Хуримтлагдсан үр дүн	125,654,986.37	38,595,576.50
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	125,654,986.37	125,654,986.37
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-	(87,059,409.87)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	178,301.49	178,301.49
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	244,381,830.42	157,322,420.55

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	594,062,136.00	796,519,610.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	26,663,536.00	6,217,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	26,663,536.00	6,217,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	-	6,217,000.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	-	6,217,000.00
1200017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого -Үндсэн хөрөнгө	25,663,536.00	
1200018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого -Бараа материал	1,000,000.00	
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	567,398,600.00	790,302,610.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	-	-
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	400,000.00	449,210.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХхөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	400,000.00	-
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	449,210.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	566,998,600.00	789,853,400.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	566,998,600.00	789,853,400.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	489,459,353.16	865,431,292.87
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	489,459,353.16	865,431,292.87
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	479,612,211.00	780,305,884.03
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	158,658,746.55	165,494,310.61
210101	Үндсэн цалин	115,285,385.35	117,271,743.29
210102	Нэмэгдэл	24,002,674.20	25,630,564.11
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	7,258,796.00	8,723,126.89
210104	Урамшуулал	12,111,891.00	13,868,876.32
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	21,178,802.56	21,078,277.06
210201	Тэтгэврийн даатгал	14,762,527.60	14,436,044.56
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,641,868.74	1,698,358.13
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,273,175.01	1,318,366.49
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	318,293.73	329,591.63
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,182,937.48	3,295,916.25
210206	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/		
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	14,153,600.00	13,757,600.00
210304	Байрны түрээс	14,153,600.00	13,757,600.00
210305	Ашиглалтын зардалд төлсөн /ТӨҮГ/		
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	22,942,236.51	13,901,202.66
210401	Бичиг хэрэг	1,677,370.00	1,447,980.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,076,450.00	6,396,738.00

Дархан-Уул аймгийн Байгал орчин аялал жуулчлалын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,324,611.73	1,387,502.49
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	-	38,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	774,250.00	957,450.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	10,089,554.78	3,673,532.17
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,714,700.00	55,000.00
210604	Урсгал засвар	1,714,700.00	55,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,040,000.00	413,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,040,000.00	413,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	11,976,410.00	2,019,520.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	11,171,500.00	1,358,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	350,000.00	350,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	65,340.00	65,340.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	235,570.00	92,180.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	44,000.00	44,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	110,000.00	110,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	247,947,715.38	563,586,973.70
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	233,786,669.00	542,182,274.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	160,000.00	1,680,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	14,001,046.38	19,724,699.70
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	9,847,142.16	85,125,408.84
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	-	-
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,357,600.00	1,320,000.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	1,357,600.00	1,320,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	8,489,542.16	83,805,408.84
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	8,489,542.16	83,805,408.84
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	104,602,782.84	(68,911,682.87)
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	94,800.00	18,147,727.00
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	94,800.00	-
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал -Үндсэн хөрөнгө		17,147,727.00
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал -Бараа материал		1,000,000.00
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	(94,800.00)	(18,147,727.00)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	104,507,982.84	(87,059,409.87)

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	567,398,600.00	806,532,610.00
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	-	-
110	Орлогын албан татвар	-	-
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	-	16,230,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	-	16,230,000.00
120009	Бусад орлого	-	16,230,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	567,398,600.00	790,302,610.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	400,000.00	449,210.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	400,000.00	-
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	449,210.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	566,998,600.00	789,853,400.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	566,998,600.00	789,853,400.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	548,308,600.00	785,252,810.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	548,308,600.00	785,252,810.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	538,461,457.84	700,127,401.16
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	158,658,746.55	165,494,310.61
210101	Үндсэн цалин	115,285,385.35	117,271,743.29
210102	Нэмэгдэл	24,002,674.20	25,630,564.11
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	7,258,796.00	8,723,126.89
210104	Урамшуулал	12,111,891.00	13,868,876.32
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	21,178,802.56	21,078,277.06
210201	Тэтгэврийн даатгал	14,762,527.60	14,436,044.56
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,641,868.74	1,698,358.13
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,273,175.01	1,318,366.49
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	318,293.73	329,591.63
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,182,937.48	3,295,916.25
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	14,153,600.00	13,757,600.00
210304	Байрны түрээс	14,153,600.00	13,757,600.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	13,669,059.73	10,343,500.49
210401	Бичиг хэрэг	2,042,920.00	1,431,620.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,076,450.00	6,396,738.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,324,611.73	1,387,502.49
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	-	38,000.00

**Дархан-Уул аймгийн Байгал орчин аялал жуулчлалын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан**

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,225,078.00	1,089,640.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,994,500.00	729,489.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	-	674,489.00
210604	Урсгал засвар	1,994,500.00	55,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,040,000.00	413,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,040,000.00	413,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	804,910.00	661,520.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	350,000.00	350,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	65,340.00	65,340.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	235,570.00	92,180.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	44,000.00	44,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	110,000.00	110,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	326,961,839.00	487,649,704.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	326,801,839.00	487,569,704.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	160,000.00	80,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	9,847,142.16	85,125,408.84
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,357,600.00	1,320,000.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	1,357,600.00	1,320,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	8,489,542.16	83,805,408.84
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	8,489,542.16	83,805,408.84
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>19,090,000.00</u>	<u>21,279,800.00</u>
	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
4	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (4)	-	-
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	19,090,000.00	21,279,800.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	19,090,000.00	21,279,800.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	19,090,000.00	21,279,800.00
223001	Бусад хөрөнгө	19,090,000.00	21,279,800.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>(19,090,000.00)</u>	<u>(21,279,800.00)</u>
	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)		
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/Төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	118,548,542.56	178,301.49	21,147,003.53	139,873,847.58
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	-	-
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл				-
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт	-	-	-	-
5	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	-	-	-	-
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	-	-	-	-
7	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	104,507,982.84	104,507,982.84
8	2021 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	118,548,542.56	178,301.49	125,654,986.37	244,381,830.42
9	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	-	-
10	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	118,548,542.56	178,301.49	125,654,986.37	244,381,830.42
11	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	-	-	-	-
12	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	-	-	-	-
13	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	-	-	-	-
14	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	-	-	-	-
15	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	(87,059,409.87)	(87,059,409.87)
16	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	118,548,542.56	178,301.49	38,595,576.50	157,322,420.55

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/Төгрөгөөр/

Д/Д	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл				
2	НИИТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	845,634,900.00	722,277,991.16	123,356,908.84	85.41
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	845,634,900.00	722,277,991.16	123,356,908.84	85.41
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	843,584,900.00	720,957,991.16	122,626,908.84	85.46
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	174,187,300.00	165,494,310.61	8,692,989.39	95.01
210101	Үндсэн цалин	121,271,000.00	117,271,743.29	3,999,256.71	96.70
210102	Нэмэгдэл	26,102,900.00	25,630,564.11	472,335.89	98.19
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	10,769,000.00	8,723,126.89	2,045,873.11	81.00
210104	Урамшуулал	16,044,400.00	13,868,876.32	2,175,523.68	86.44
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	21,773,400.00	21,078,277.06	695,122.94	96.81
210201	Тэтгэврийн даатгал	14,805,900.00	14,436,044.56	369,855.44	97.50
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,741,900.00	1,698,358.13	43,541.87	97.50
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,393,500.00	1,318,366.49	75,133.51	94.61
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	348,400.00	329,591.63	18,808.37	94.60
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,483,700.00	3,295,916.25	187,783.75	94.61
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	17,229,600.00	13,757,600.00	3,472,000.00	79.85
210304	Байрны түрээс	17,229,600.00	13,757,600.00	3,472,000.00	79.85
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	14,600,000.00	10,343,500.49	4,256,499.51	70.85
210401	Бичиг хэрэг	2,064,900.00	1,431,620.00	633,280.00	69.33
210402	Тээвэр, шатахуун	9,976,800.00	6,396,738.00	3,580,062.00	64.12
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,329,100.00	1,387,502.49	58,402.49	104.39
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	38,000.00	38,000.00	-	100.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,191,200.00	1,089,640.00	101,560.00	91.47
2105	Норматив зардал	-	-	-	-
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	4,183,400.00	3,009,289.00	1,174,111.00	71.93
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	3,653,700.00	2,954,289.00	699,411.00	80.86
210604	Урсгал засвар	529,700.00	55,000.00	474,700.00	10.38
2107	Томилолт, зочны зардал	756,600.00	413,000.00	343,600.00	54.59
210702	Дотоод албан томилолт	756,600.00	413,000.00	343,600.00	54.59
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний	928,700.00	661,520.00	267,180.00	71.23

Дархан-Уул аймгийн Байгал орчин аялал жуулчлалын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

	төлбөр, хураамж				
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	350,000.00	350,000.00	-	100.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	142,600.00	65,340.00	77,260.00	45.82
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	238,100.00	92,180.00	145,920.00	38.71
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	88,000.00	44,000.00	44,000.00	50.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	110,000.00	110,000.00	-	100.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	609,925,900.00	506,200,494.00	103,725,406.00	82.99
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	609,307,200.00	506,120,494.00	103,186,706.00	83.06
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	618,700.00	80,000.00	538,700.00	12.93
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,050,000.00	1,320,000.00	730,000.00	64.39
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	2,050,000.00	1,320,000.00	730,000.00	64.39
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	2,050,000.00	1,320,000.00	730,000.00	64.39
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	845,634,900.00	722,277,991.16	123,356,908.84	85.41
1310	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	-	-	-	-
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	751,627,700.00	722,277,991.16	29,349,708.84	96.10
132001	Орон нутгийн төсвөөс	751,627,700.00	722,277,991.16	29,349,708.84	96.10
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	94,007,200.00	-	94,007,200.00	-
1200043	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	94,007,200.00	-	94,007,200.00	-
122	ТУСЛАМЖИЙН ЭХ ҮҮСВЭРЭЭС САНХҮҮЖИХ	-	-	-	-
14	БУСАД ЭХ ҮҮСВЭР	-	-	-	-
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл				
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл				
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ				
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1.00	-	1.00	-
610001	Төсвийн байгууллага	1.00	-	1.00	-
62	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	15.00	-	15.00	-
620001	Удирдах ажилтан	1.00	-	1.00	-
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	12.00	-	12.00	-
620003	Үйлчлэх ажилтан	2.00	-	2.00	-
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	15.00	-	15.00	-

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 42.500,0 мянган төгрөгийн зөрчил илэрснээс 42.500,0 мянган төгрөгийн 3 зөвлөмж өгсөн.

3.1 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

3.1.1 Мөнгөн хөрөнгө данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Бараа материал худалдан авахдаа шаардлага хангахгүй баримтаар гүйлгээ хийсэн байна. Энэ нь 20.1.4.."хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар, эсхүл анхан шатны баримтаар баталгаажаагүй ажил, гүйлгээг бүртгэхгүй байх", 13.7.Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно" гэсэн заалтыг зөрчиж байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Хүчин төгөлдөр баримт үндэслэн ажил гүйлгээг гаргаж байх. Зөвлөмж өгөв

3.1.2 Үндсэн хөрөнгийн данстай холбоотой асуудал

Ашиглалтын хугацаа дууссан элэгдлээрээ 18.000,0 төгрөгийн анхны өртгөө нөхсөн авто тээврийн хэрэгсэл данс бүртгэлд бүртгэлтэй байна.

Энэ нь нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.2.4.нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт нь энэ хууль болон санхүүгийн бусад хууль тогтоомжид заасан шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг хянах, гэсэн заалтыг мөрдөж ажиллах гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Ашиглалтын хугацаа дууссан данс бүртгэлд бүртгэлтэй хөрөнгийг холбогдох эрх бүхий байгууллагаар шийдвэр гаргуулах.

3.1.3 Биет бус хөрөнгөтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Дархан Уул аймгийн 2023-2026 оны ан агнуурын менежментийн төлөвлөгөөг 24,500.0 мянган төгрөгөөр боловсруулж ном дансанд бүртгэн авсан байна.

Энэ нь нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14-р зүйлийн 14.4.2 бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага.1.2. тасралтгүй байх; 5.1.3. жинхэнэ хэрэгжилтийн, 5.1.4. үнэн зөв байх, 5.1.5. хэмжигдэхүйц байх, гэсэн зарчимтай нийцэхгүй байна.

Зөвлөмж: Дархан-Уул аймгийн 2023-2026 оны менежментийн төлөвлөгөөг биет бус хөрөнгөөр бүртгэх ашиглах хугацаагаар нь элэгдэл тооцох. Зөвлөмж өгөв.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дүн	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Үүнээс				Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага	Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
							Зөвлөмж						
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		Тоо	Дүн
Бараа материал худалдан авахдаа шаардлага хангахгүй анхан шатны баримтаар гүйлгээ хийсэн байна.	1						1	-	-	-	-	-	
Ашиглалтын хугацаа дууссан элэгдлээрээ анхны өртгөө нөхсөн авто тээврийн хэрэгсэл данс бүртгэлд бүртгэлтэй байна.	1	18,000.0					1	18,000.0					
Дархан Уул аймгийн 2023-2026 оны ан агнуурын менежментийн төлөвлөгөөг 24,500.0 мянган төгрөгөөр боловсруулж ном дансанд бүртгэн авсан байна.	1	24,500.0					1	24500.0					
Дүн	3	42,500.0					3	42,500.0					

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган

төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Дүн								
Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Дүн								
Нийт дүн	3	42,500.0					3	42,500.0